



MIASTO  
STOLECZNE  
WARSZAWA

**RAPORT ROCZNY  
EMITENTA  
ZA 2017 ROK**

Czerwiec 2018 r.

## Spis treści

<b>I.</b>	<b>WSTĘP</b>	<b>3</b>
<b>I.1.</b>	<b>Oświadczenia Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy</b>	<b>3</b>
<b>II.</b>	<b>Dokonania emitenta i perspektywy rozwoju</b>	<b>4</b>
<b>II.1.</b>	<b>Wybrane dane finansowe</b>	<b>6</b>
<b>II.1.1.</b>	<b>Dane ogólne</b>	<b>6</b>
<b>II.1.2.</b>	<b>Dochody bieżące</b>	<b>7</b>
<b>II.1.3.</b>	<b>Wydatki bieżące wg rodzaju</b>	<b>9</b>
<b>II.1.4.</b>	<b>Dochody majątkowe</b>	<b>11</b>
<b>II.2.</b>	<b>Zadłużenie</b>	<b>12</b>
<b>II.2.1.</b>	<b>Tabela syntetyczna</b>	<b>12</b>
<b>II.2.2.</b>	<b>Wskaźniki zadłużenia</b>	<b>13</b>
<b>II.2.3.</b>	<b>Prognoza długu na lata 2018-2021</b>	<b>13</b>
<b>II.3.</b>	<b>Istotne czynniki ryzyka i zagrożenia</b>	<b>14</b>
<b>III.</b>	<b>RATING MIĘDZYNARODOWY</b>	<b>18</b>
<b>IV.</b>	<b>RATING KRAJOWY</b>	<b>18</b>
<b>V.</b>	<b>SPRAWOZDANIE FINANSOWE</b>	<b>19</b>
<b>V.1.</b>	<b>Sprawozdanie finansowe m.st. Warszawy za 2017 rok wraz z opinią biegłego rewidenta</b>	<b>19</b>
<b>V.2.</b>	<b>Raport niezależnego biegłego rewidenta z badania sprawozdania finansowego za okres od 01.01.2017 roku do 31.12.2017 roku</b>	<b>19</b>
<b>V.3.</b>	<b>Skonsolidowany bilans m.st. Warszawy</b>	<b>19</b>
<b>VI.</b>	<b>SPRAWOZDANIE Z WYKONANIA BUDŻETU</b>	<b>19</b>
<b>VI.1.</b>	<b>Sprawozdanie z wykonania budżetu m.st. Warszawy za rok 2017</b>	<b>19</b>
<b>VI.2.</b>	<b>Uchwała Składu Orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej w Warszawie w sprawie wydania opinii o przedłożonym sprawozdaniu z wykonania budżetu za 2017 rok</b>	<b>19</b>

## **I. WSTĘP**

Miasto stołeczne Warszawa, jako emitent obligacji dopuszczonych do obrotu na krajowym rynku regulowanym jest zobowiązane do wypełniania obowiązków informacyjnych w trybie określonym:

1. ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz.U.2018.512 j.t., Dz.U.2018.685),
2. regulacjami obowiązującymi na giełdowym rynku równoległym prowadzonym przez GPW w Warszawie S.A. i pozagiełdowym rynku regulowanym prowadzonym przez BondSpot S.A.
3. rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. 2018.757)

### **I.1. Oświadczenia Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy**

Miasto stołeczne Warszawa („m.st. Warszawa”, „Emitent”) zapewnia, iż zgodnie z jego najlepszą wiedzą, po dopełnieniu staranności w celu weryfikacji tego zapewnienia, roczne sprawozdanie finansowe i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny, sytuację majątkową i finansową Emitenta oraz jego wynik finansowy, a sprawozdanie z działalności Emitenta zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji Emitenta, w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyk.

Emitent zapewnia, iż podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania rocznego sprawozdania finansowego, został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz podmiot ten oraz biegli rewidenci, dokonujący badania tego sprawozdania, spełniali warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badanym rocznym sprawozdaniu finansowym, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi.

Wszystkie odniesienia w niniejszym dokumencie do „PLN” lub „złoty” oznaczają walutę Rzeczypospolitej Polskiej. Wszelkie odniesienia w Raporcie rocznym do przepisu prawa należy interpretować, jako odniesienia do treści tego przepisu z każdorazowymi zmianami lub, w razie jego uchylenia lub utraty mocy obowiązującej, do przepisu, który go uchylił albo, który reguluje zasadniczo taką samą materię jak przepis uchylony.

Niniejszy Raport Roczny za rok 2017 winien być czytany z: (i) jednostkowym sprawozdaniem z wykonania budżetu m.st. Warszawy za rok 2017 oraz za rok 2016 (ii) sprawozdaniami okresowymi (jeśli zostały sporządzone i udostępnione); (iii) informacjami i dokumentami opublikowanymi na stronie internetowej m.st. Warszawy [www.bip.warszawa.pl](http://www.bip.warszawa.pl) lub podanymi w innej formie do publicznej wiadomości.

## II. Dokonania emitenta i perspektywy rozwoju

Zgodnie z art.37 ust.1 pkt.2 ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz.U.2017.2077 j.t. z późn.zm.) pełne sprawozdanie z wykonania budżetu m.st. Warszawy zostało opublikowane na stronie Biuletynu Informacji Publicznej miasta stołecznego Warszawy pod adresem: [https://bip.warszawa.pl/Menu\\_przedmiotowe/budzet\\_polityka\\_finansowa\\_v2/wykonanie\\_budzetu/default.htm](https://bip.warszawa.pl/Menu_przedmiotowe/budzet_polityka_finansowa_v2/wykonanie_budzetu/default.htm)

Realizacja budżetu m.st. Warszawy w 2017 r. zamknęła się **nadwyżką budżetu** w kwocie **205,0 mln zł** wobec planowanego deficytu na poziomie **900,7 mln zł**.

Realizacja **dochodów** w wysokości **15,477 mld zł** oznacza wykonanie planu na poziomie **101,8%**, tj. wyższym od planowanego o **268 mln zł**. W stosunku do 2016 r. nastąpił wzrost dochodów o 5,1%, tj. o 755 mln zł.

Poniesione **wydatki** w kwocie **15,272 mld zł** były niższe od planowanych o **5,2%**, tj. o kwotę **838 mln zł**. W porównaniu do 2016 r. wydatki wzrosły o 10,7%, tj. o kwotę 1,482 mln zł. Na **wydatki bieżące** wyasygnowano środki w wysokości **13,331 mld zł**, co oznacza odchylenie w dół od planu o **4,9%**, czyli o kwotę **680 mln zł** i wzrost w porównaniu z 2016 r. o 6,7%, tj. o kwotę 839 mln zł. **Wydatki majątkowe** sięgnęły kwoty **1,940 mld zł**, niższej od planowanej o **7,5%**, czyli **158 mln zł**. W stosunku do poziomu 2016 r. nastąpił wzrost wydatków o 49,6%, tj. o 643 mln zł.

Zadłużenie wg stanu na koniec 2017 r. wyniosło **5,126 mld zł** i było niższe w stosunku do końca 2016 r. o **551 mln zł**. W relacji do zrealizowanych dochodów zadłużenie stanowiło **33,1%**, czyli o 5,5 pkt. proc. mniej niż w 2016 r.

Zrealizowane wydatki majątkowe obejmowały finansowanie inwestycji na poziomie ogólnomiejskim i dzielnicowym oraz pozostałe wydatki majątkowe. Na inwestycje ogólnomiejskie w 2017 r. wydatkowano środki w wysokości **1,232 mld zł**, natomiast na inwestycje realizowane przez dzielnice łączną kwotę **602 mln zł**. Pozostałe wydatki majątkowe wyniosły **106 mln zł**.

Wartość projektów inwestycyjnych współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej wyniosła **736 mln zł**. Dofinansowanie unijne do projektów inwestycyjnych w 2017 r. wyniosło **439 mln zł**.

Największe nakłady finansowe zostały poniesione w 2017 roku na następujące inwestycje:

- **595 mln zł** - Projekt i budowa II linii metra,
- **69,7 mln zł** - Modernizacja ciągu ulic Marsa - Żołnierska odc. węzeł Marsa- granica miasta,
- **50,9 mln zł** - Zagospodarowanie nadbrzeży Wisły - etap I,
- **43,1 mln zł** - Rozwój sieci tras rowerowych w ramach ZIT WOF - etap I,
- **39 mln zł** - Budowa Szpitala Południowego,
- **35,6 mln zł** - Budowa Trasy Świętokrzyskiej na odc. od ul. Wybrzeże Szczecińskie do ul. Zabranieckiej,
- **33,3 mln zł** - Budowa zespołu szkolnego przy ul. Dzieci Warszawy,
- **23,4 mln zł** - Budowa Muzeum Sztuki Nowoczesnej,

- **21 mln zł** - Pozyskanie nieruchomości pod inwestycje drogowe,
- **19,4 mln zł** - Modernizacja i zakupy inwestycyjne - Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta.

Lokalne inwestycje o charakterze transportowo-komunikacyjnym, w zakresie ładu przestrzennego i gospodarki nieruchomościami, gospodarki komunalnej i ochrony środowiska, bezpieczeństwa i porządku publicznego, kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego, edukacji, ochrony zdrowia i pomocy społecznej związane były z poprawą standardu życia mieszkańców i funkcjonowania w mieście.

Perspektywy rozwoju Miasta w najbliższym czasie określone są w budżecie na rok 2018. Budżet m.st. Warszawy na 2018 rok (zgodnie z Uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LIX/1540/2017 z dnia 15 grudnia 2017 r. ze zm.) zakłada, że w stosunku do 2017 roku dochody nominalnie będą wyższe o **570 mln zł**, natomiast wydatki będą wyższe o **2,714 mld zł**. Przewiduje się, iż dochody ogółem wyniosą **16,047 mld zł**, w tym bieżące **15,303 mld zł** i majątkowe **744 mln zł**. Wydatki zaplanowano w kwocie **17,985 mld zł**. Na działalność bieżącą w 2018 roku zostanie przeznaczony **82,2%** wydatków, natomiast wydatki majątkowe stanowią **17,8%** środków.

Do najważniejszych inwestycji ujętych w budżecie na 2018 rok, zgodnie z uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr LIX/1540/2017 z dnia 15 grudnia 2017 r. ze zm., należy zaliczyć następujące zadania:

- Projekt i budowa II linii metra – **621,0 mln zł**,
- Modernizacja ciągu ulic Marsa - Żołnierska odc. węzeł Marsa - granica miasta – **160,2 mln zł**,
- Rozwój sieci tras rowerowych w ramach ZIT WOF - etap I – **118,9 mln zł**,
- Budowa Szpitala Południowego – **109,1 mln zł**,

Przebudowa ul. Marynarskiej na odc. ul. Taśmowa - ul. Rzymowskiego – **47,3 mln zł**.

## SYTUACJA FINANSOWA EMITENTA

### II.1. Wybrane dane finansowe

Prezentowane wykonanie za rok 2017 zgodne jest ze Sprawozdaniem z wykonania budżetu m.st. Warszawy za 2017 r. zaopiniowanym pozytywnie przez Regionalną Izbę Obrachunkową.

#### II.1.1. Dane ogólne

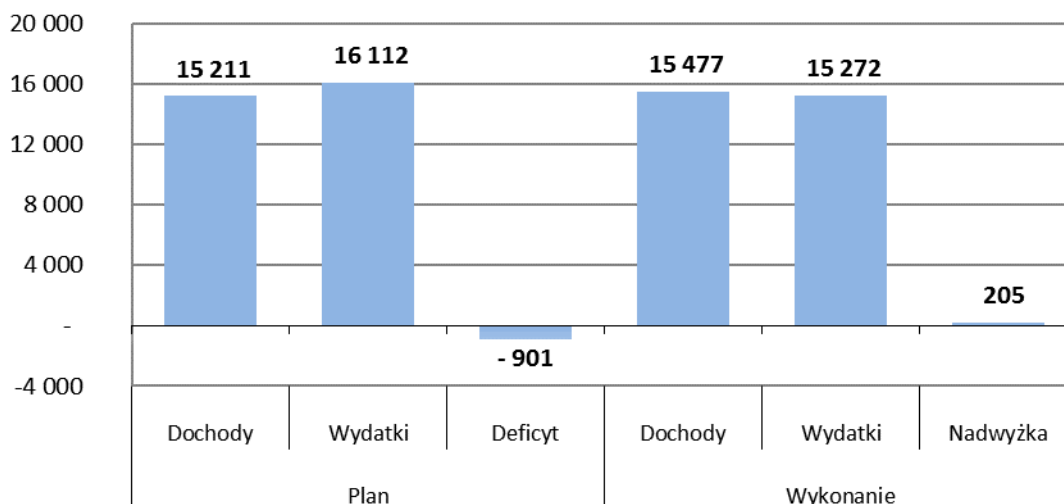
TAB. 1. DANE OGÓLNE W LATACH 2016 I 2017 [w mln zł/EUR]

Lp.	Wyszczególnienie	2016		2017		Dynamika 2017/2016
		mln zł	mln EUR*	mln zł	mln EUR*	%
<b>A</b>	<b>DOCHODY OGÓŁEM</b>	<b>14 722,2</b>	<b>3 327,8</b>	<b>15 476,7</b>	<b>3 710,6</b>	<b>105,1</b>
A.1	DOCHODY BIEŻĄCE	13 817,2	3 123,2	14 895,4	3 571,3	107,8
A.2	DOCHODY MAJĄTKOWE	905,0	204,6	581,3	139,4	64,2
<b>B</b>	<b>WYDATKI OGÓŁEM</b>	<b>13 789,8</b>	<b>3 117,0</b>	<b>15 271,7</b>	<b>3 661,5</b>	<b>110,7</b>
B.1	WYDATKI BIEŻĄCE	12 492,7	2 823,8	13 331,3	3 196,3	106,7
B.1.1	KOSZT OBSŁUGI ZADŁUŻENIA	232,1	52,5	226,9	54,4	97,8
B.2	WYDATKI MAJĄTKOWE	1 297,1	293,2	1 940,0	465,1	149,6
<b>C</b>	<b>NADWYŻKA/DEFICYT [A - B]</b>	<b>932,4</b>	<b>210,8</b>	<b>205,0</b>	<b>49,2</b>	<b>22,0</b>
<b>D</b>	<b>WYNIK BIEŻĄCY [A.1 - B.1]</b>	<b>1 324,5</b>	<b>299,4</b>	<b>1 564,1</b>	<b>375,0</b>	<b>118,1</b>
<b>E</b>	<b>WYNIK MAJĄTKOWY [A.2 - B.2]</b>	<b>-392,1</b>	<b>-88,6</b>	<b>-1 358,7</b>	<b>-325,8</b>	<b>346,5</b>
F	PRZYCHODY OGÓŁEM	3 466,3	783,5	4 216,1	1 010,8	121,6
G	ROZCHODY OGÓŁEM	2 639,8	596,7	3 142,2	753,4	119,0
<b>H</b>	<b>WYNIK BUDŻETU</b>	<b>1 758,9</b>	<b>397,6</b>	<b>1 278,9</b>	<b>306,6</b>	<b>72,7</b>

\* Do obliczeń wartości podanych w EUR przyjęto kursy walut na dzień 30.12.2016 (1 EUR = 4,4240 PLN) oraz na dzień 31.12.2017 (1 EUR = 4,1709 PLN)

#### WYK. 1. PLANOWANE I WYKONANE DOCHODY, WYDATKI I NADWYŻKA BUDŻETOWA M.ST. WARSZAWY [w mln zł]

##### PLANOWANE I WYKONANE W 2017 R. DOCHODY, WYDATKI I NADWYŻKA BUDŻETOWA M.ST. WARSZAWY

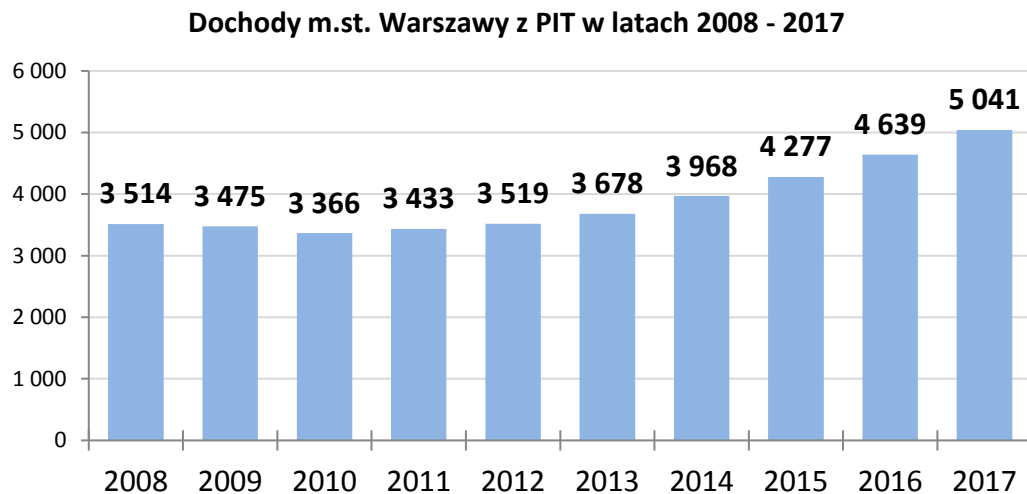


## II.1.2. Dochody bieżące

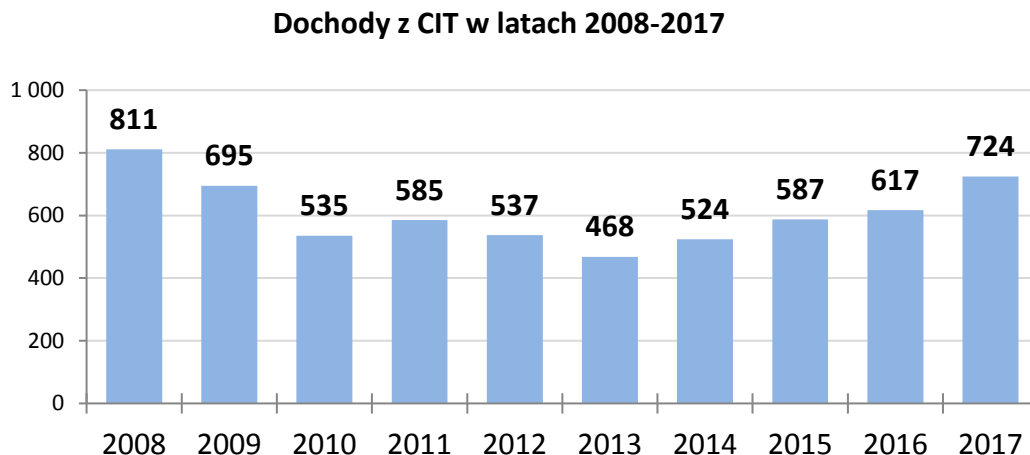
**TAB. 2. DOCHODY BIEŻĄCE W LATACH 2016 I 2017 [w mln zł/ EUR]**

Wyszczególnienie	2016		2017		Dynamika 2017/2016
	mln zł	mln EUR*	mln zł	mln EUR*	%
<b>DOCHODY BIEŻĄCE RAZEM</b>	<b>13 817,2</b>	<b>3 123,2</b>	<b>14 895,4</b>	<b>3 571,3</b>	<b>107,8</b>
<b>DOCHODY WŁASNE</b>	<b>10 833,4</b>	<b>2 448,8</b>	<b>11 570,7</b>	<b>2 774,1</b>	<b>106,8</b>
Podatki i opłaty ogółem	2 279,6	515,3	2 498,7	599,1	109,6
Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	5 256,3	1 188,1	5 765,3	1 382,3	109,7
Dochody z mienia	1 270,4	287,2	1 253,9	300,6	98,7
Wpływy z usług	852,9	192,8	854,3	204,8	100,2
Pozostałe	1 174,2	265,4	1 198,5	287,3	102,1
<b>TRANSFERY</b>	<b>2 983,9</b>	<b>674,4</b>	<b>3 324,7</b>	<b>797,2</b>	<b>111,4</b>
Subwencja ogólna	1 701,4	384,6	1 828,1	438,3	107,4
Dotacje celowe z budżetu państwa	1 255,7	283,8	1 468,2	352,0	116,9
Pozostałe w tym środki z UE	26,8	6,0	28,4	6,9	106,0

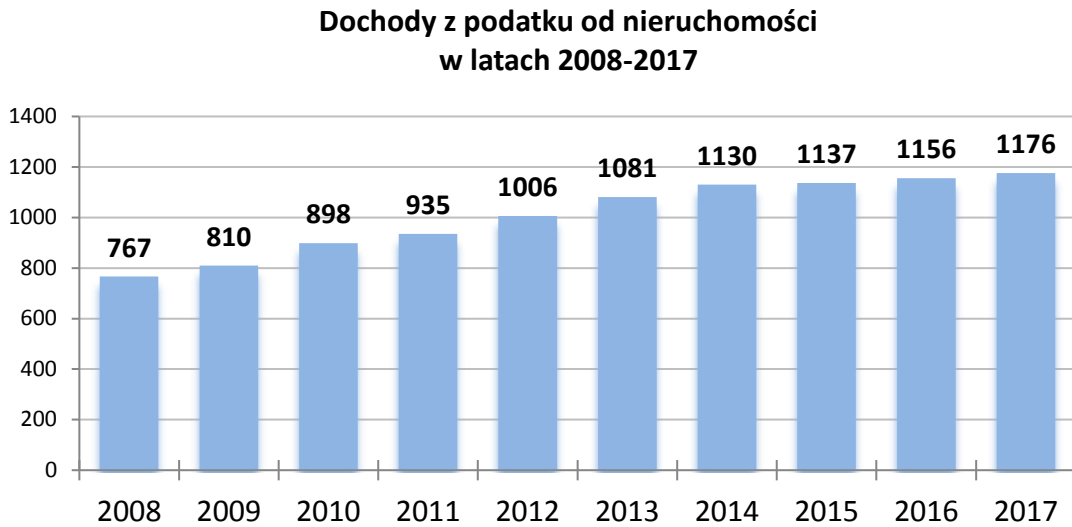
**WYK. 2. DOCHODY M.ST. WARSZAWY Z PIT W LATACH 2008 – 2017 [w mln zł]**



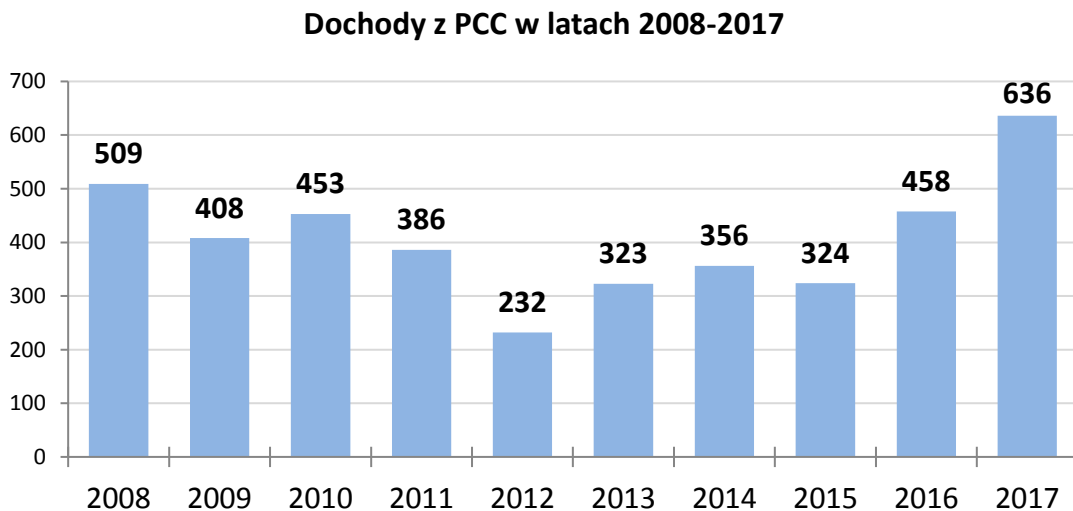
**WYK. 3. DOCHODY M.ST. WARSZAWY Z CIT W LATACH 2008 – 2017 [w mln zł]**



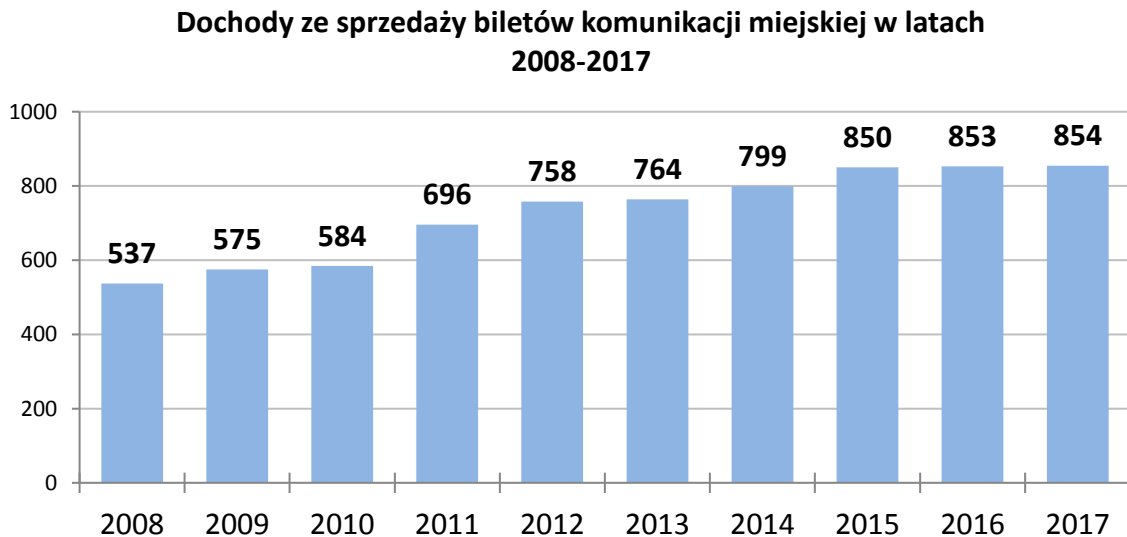
**WYK. 4. DOCHODY M.ST. WARSZAWY Z PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI W LATACH 2008 – 2017**  
[w mln zł]



**WYK. 5. DOCHODY M.ST. WARSZAWY Z PCC W LATACH 2008 – 2017** [w mln zł]



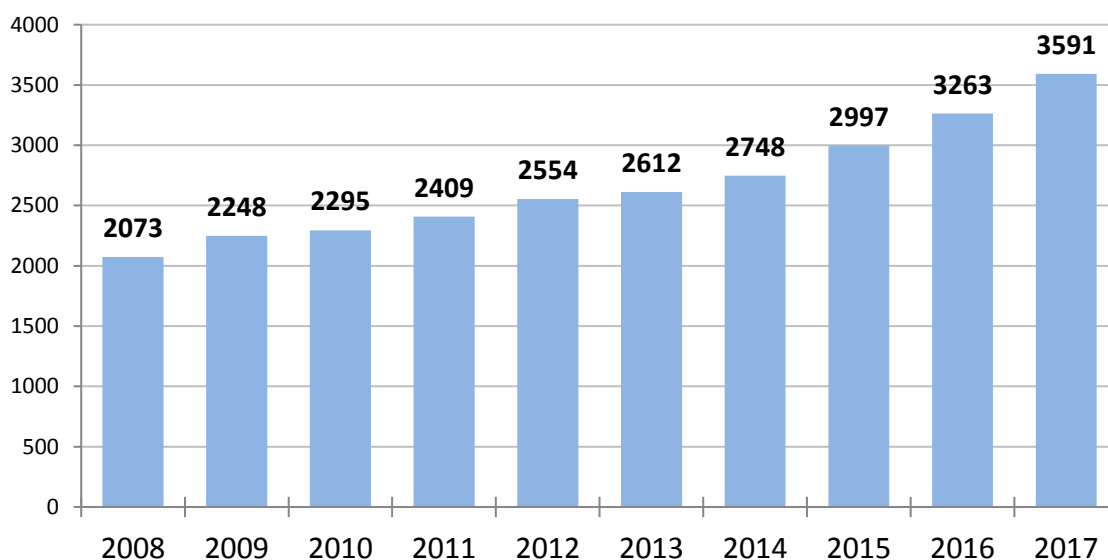
**WYK. 6. DOCHODY M.ST. WARSZAWY ZE SPRZEDAŻY BILETÓW KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ W LATACH 2008 – 2017** [w mln zł]





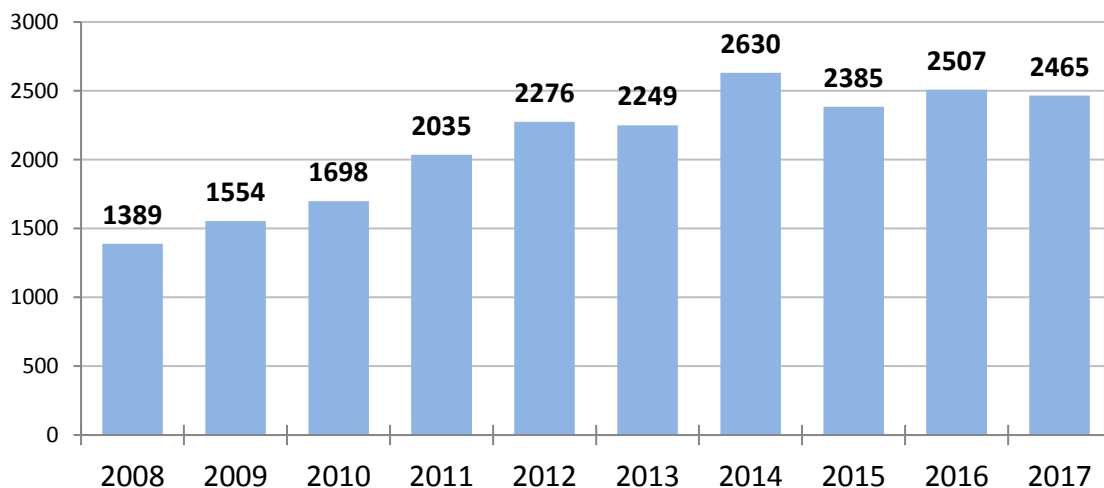
**II.1.3. Wydatki bieżące wg rodzaju****TAB. 3. WYDATKI BIEŻĄCE WG RODZAJU W LATACH 2016 I 2017 [w mln zł/ EUR]**

Wyszczególnienie	2016		2017		Dynamika 2017/2016
	mln zł	mln EUR*	mln zł	mln EUR*	%
<b>Wydatki bieżące , w tym:</b>	<b>12 493</b>	<b>2 824</b>	<b>13 331</b>	<b>3 196</b>	<b>106,7</b>
Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	3 964	896	4 251	1 019	107,2
Wydatki związane z realizacją zadań statutowych	5 433	1 228	5 563	1 334	102,4
Dotacje na zadania bieżące	1 854	419	2 022	485	109,1
w tym: wpłata na część równoważącą subwencji ogólnej	792	179	837	201	105,7
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	996	225	1 241	298	124,7
Wydatki na programy finansowane z UE	13	3	27	6	214,3
Obsługa długu	232	52	227	54	97,8
Poręczenia i gwarancje	2	0	1	0	62,5

**WYK. 7. WYDATKI BIEŻĄCE M.ST. WARSZAWY NA EDUKACJĘ W LATACH 2008–2017 [w mln zł]****Wydatki bieżące na edukację w latach 2008-2017**

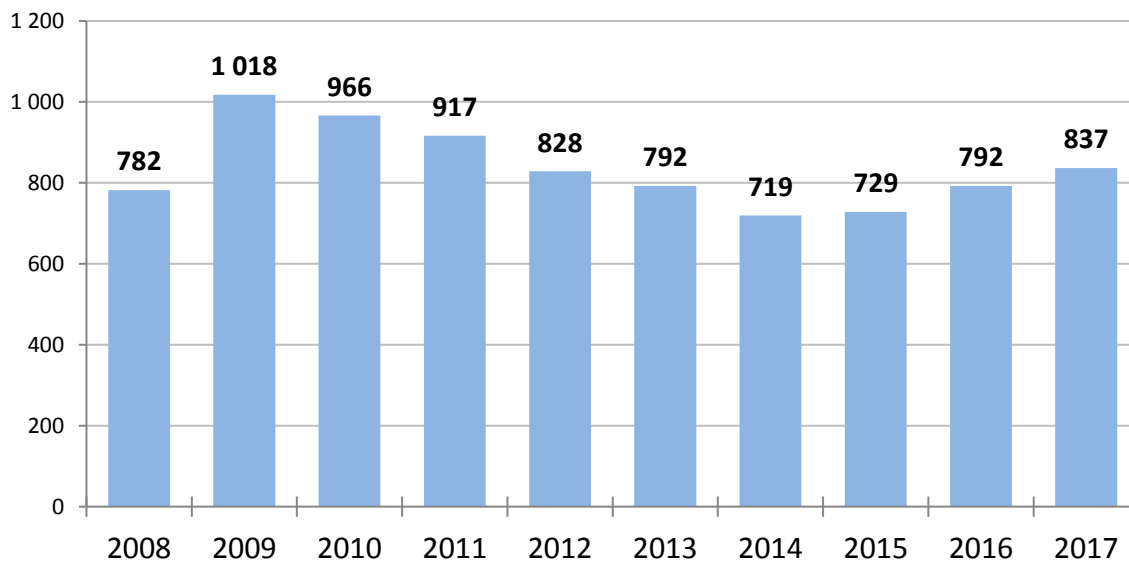
**WYK. 8. WYDATKI M.ST. WARSZAWY NA ZAKUP USŁUG PRZEWOZOWYCH KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ W LATACH 2008 – 2017 [w mln zł]**

**Wydatki na zakup usług przewozowych komunikacji miejskiej w latach 2008-2017**



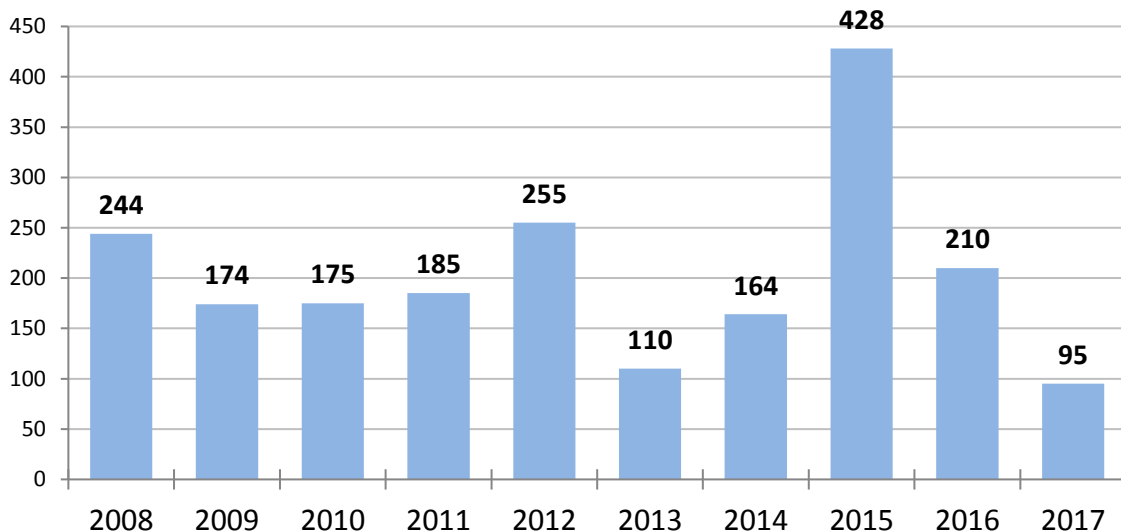
**WYK. 9. WPŁATY M.ST. WARSZAWY DO BUDŻETU PAŃSTWA NA RZECZ SUBWENCJI OGÓLNEJ W CZĘŚCI RÓWNOWAŻĄCEJ (TZW. JANOSIKOWE)**

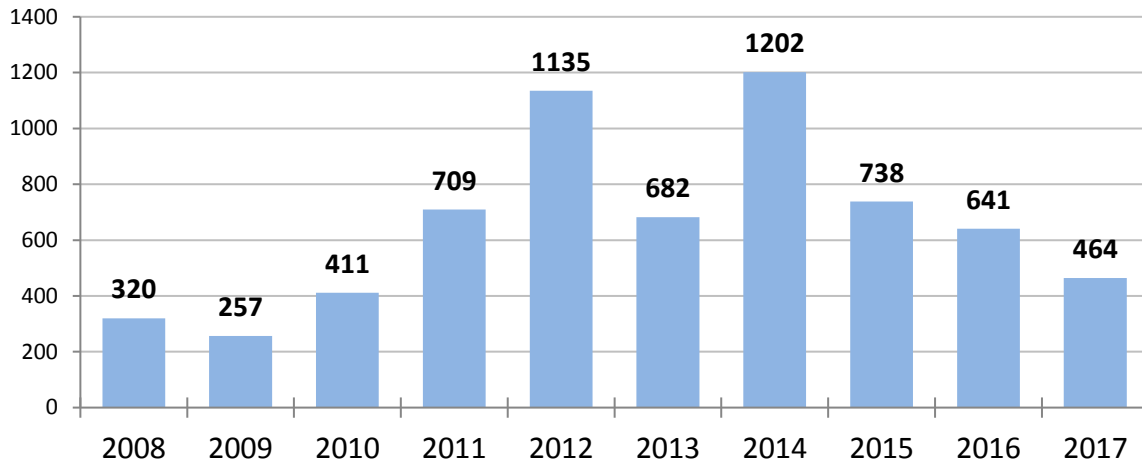
**Wpłaty m.st. Warszawy do budżetu państwa na rzecz subwencji ogólnej w części równoważącej (tzw. janosikowe)**



**II.1.4. Dochody majątkowe****TAB. 4. DOCHODY MAJĄTKOWE W LATACH 2016 I 2017 [w mln zł/ EUR]**

Wyszczególnienie	2016		2017		Dynamika 2017/2016
	mln zł	mln EUR	mln zł	mln EUR	%
<b>Dochody majątkowe razem</b>	<b>905,0</b>	<b>204,6</b>	<b>581,3</b>	<b>139,4</b>	<b>64,2</b>
<b>Dochody własne</b>	<b>243,0</b>	<b>54,9</b>	<b>122,1</b>	<b>29,3</b>	<b>50,2</b>
Wpływ ze sprzedaży lokali i nieruchomości	209,9	47,4	95,4	22,9	45,5
Zbycie praw majątkowych - sprzedaż udziałów w spółkach	9,1	2,1	0,0	0,0	0,0
Wpływy z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	15,2	3,4	10,2	2,4	67,1
Pozostałe	8,8	2,0	16,5	4,0	187,5
<b>Transfery</b>	<b>662,0</b>	<b>149,6</b>	<b>459,2</b>	<b>110,1</b>	<b>69,4</b>
Środki na dofinansowanie projektów realizowanych w ramach programów UE	619,2	140,0	439,2	105,3	70,9
Dotacje celowe z budżetu państwa otrzymane na inwestycje	4,8	1,1	4,9	1,2	102,1
Pozostałe	38,0	8,6	15,1	3,6	39,7

**WYK. 10. DOCHODY M.ST. WARSZAWY ZE SPRZEDAŻY LOKALI I NIERUCHOMOŚCI W LATACH 2008 – 2017 [w mln zł]****Dochody ze sprzedaży nieruchomości i lokali w latach 2008-2017**

**WYK. 11. DOCHODY M.ST. WARSZAWY Z UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2008 – 2017 [mln zł]****Dochody z Unii Europejskiej w latach 2008-2017****II.2. Zadłużenie**

Rozchody Emitenta z tytułu spłaty zobowiązań w 2017 r. wyniosły łącznie 542,2 mln zł i obejmowały wykup wyemitowanych w 2010 r. 7-letnich obligacji o wartości 300 mln zł oraz raty kapitałowe od zaciągniętych kredytów.

Według stanu na 31 grudnia 2017 r. zobowiązania m.st. Warszawy wyniosły 5.126,1 mln zł, z czego kredyty i pożyczki stanowiły kwotę 3.226,7 mln zł, a obligacje 1.899,4 mln zł.

**II.2.1. Tabela syntetyczna****TAB. 5. TABELA SYNTETYCZNA W LATACH 2016 I 2017 [w mln zł/ EUR]**

Wyszczególnienie	2016		2017		Dynamika 2017/2016
	mln zł	mln EUR*	mln zł	mln EUR*	w %
<b>Stan na koniec roku</b>	<b>5 667,3</b>	<b>1 281,0</b>	<b>5 126,1</b>	<b>1 229,0</b>	<b>90,5</b>
<b>Stan na początku roku</b>	<b>5 858,2</b>	<b>1 324,2</b>	<b>5 667,3</b>	<b>1 358,8</b>	<b>96,7</b>
<b>Przychody z tytułu finansowania</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>
Zaciągnięte kredyty i pożyczki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Emisja obligacji	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Spłata zobowiązań</b>	<b>175,8</b>	<b>42,1</b>	<b>542,2</b>	<b>130,0</b>	<b>308,4</b>
Spłata rat kapitałowych z tytułu kredytów i pożyczek	175,8	42,1	242,2	58,1	137,8
Wykup obligacji	0,0	0,0	300,0	71,9	0,0
<b>Różnice kursowe/dodatkowe zadłużenie z tyt. pozostającego do spłaty zadłużenia przejętego po przekształconych samodzielnym publicznych zakładach opieki zdrowotnej</b>	<b>-5,1</b>	<b>-1,2</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>

\* Do obliczeń wartości podanych w EUR przyjęto kursy walut na dzień 30.12.2016 (1 EUR = 4,4240 PLN) oraz na dzień 31.12.2017 (1 EUR = 4,1709 PLN)

Według stanu na koniec 2017 r. zobowiązania Miasta z tytułu kredytów obejmowały 12 umów kredytowych zawartych z międzynarodowymi instytucjami finansowymi (BRRE, EBI). Miasto posiada dwa programy emisji obligacji ustanowione w 2009 r. tj. Program Emisji Obligacji na rynku krajowym na kwotę do 4 mld PLN oraz program EMTN na kwotę do 1,3 mld EUR. W ramach tych programów wyemitowano osiem serii obligacji, w tym siedem emisji na rynku krajowym. Euroobligacje oraz wyemitowane na rynku krajowym w 2010 r. 7-letnie obligacje o wartości 300 mln zł zostały wykupione.

## II.2.2. Wskaźniki zadłużenia

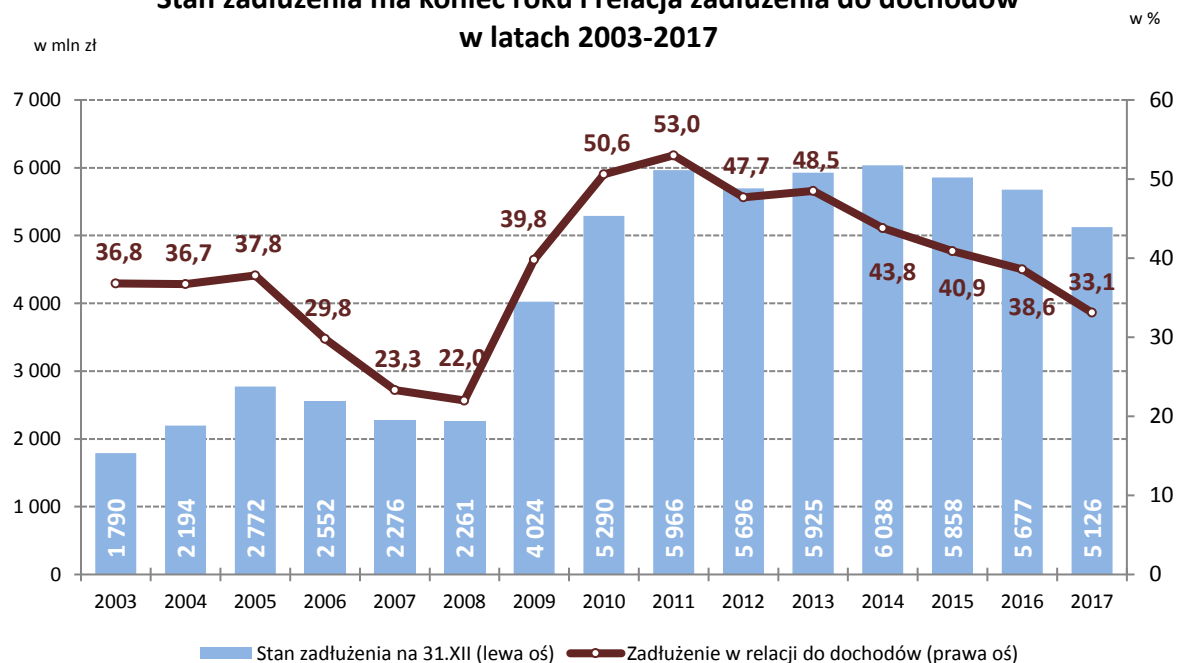
**TAB. 6. WSKAŹNIK ZADŁUŻENIA W LATACH 2014 - 2018 [w %]**

Wskaźnik	2014	2015	2016	2017	2018
	wykonanie				plan
	%				%
Wzrost zobowiązań ogółem (r/r)	1,9	-3,0	-3,1	-9,7	-10,9
Udział zadłużenia w walutach obcych	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0
Zobowiązania ogółem/Dochody ogółem	43,8	40,9	38,6	33,1	28,5
Zobowiązania ogółem/Dochody bieżące	49,2	44,8	41,1	34,4	29,9
Zobowiązania ogółem/Nadwyżka operacyjna (w latach)	5,0	3,9	4,3	3,3	9,1
Obsługa zadłużenia/Dochody ogółem	8,1	2,8	2,8	5,0	5,1
Obsługa zadłużenia/Dochody bieżące	9,1	3,1	3,0	5,2	5,3
Odsetki/Dochody bieżące	2,3	1,8	1,7	1,5	1,7

**WYK. 12. STAN ZADŁUŻENIA NA KONIEC ROKU I RELACJA ZADŁUŻENIA DO DOCHODÓW W LATACH 2003 – 2017 [w mln zł, w %]**

## II.2.3. Prognoza długu na lata 2018-2021

**Stan zadłużenia ma koniec roku i relacja zadłużenia do dochodów w latach 2003-2017**



Dane są zgodne ze zmianami w budżecie na 2018 r. i Wieloletniej Prognozie Finansowej m.st. Warszawy na lata 2018-2045 wprowadzonymi w dniu 10 maja 2018 r. (uchwały Nr LXVI/1798/2018, Nr LXVI/1797/2018).

**TAB. 7. PROGNOZA DŁUGU NA LATA 2018- 2021 [w mln zł]**

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
	plan	prognoza		
	w mln zł	w mln zł		
<b>Dochody ogółem</b>	<b>16 006,88</b>	<b>16 760,14</b>	<b>16 946,17</b>	<b>17 186,20</b>
<b>Wydatki ogółem</b>	<b>18 063,25</b>	<b>17 561,04</b>	<b>17 967,72</b>	<b>18 029,33</b>
w tym koszty obsługi zadłużenia	253,8	293,4	341,8	442,6
<b>Deficyt/Nadwyżka</b>	<b>-2 056,4</b>	<b>-800,9</b>	<b>-1 021,6</b>	<b>-843,1</b>
Przychody zwrotne	0,0	456,0	1 234,7	1 356,3
Splaty rat kapitałowych	557,2	673,8	213,2	513,2
<b>Zobowiązania ogółem</b>	<b>4 568,93</b>	<b>4 391,14</b>	<b>5 412,69</b>	<b>6 255,82</b>
<b>Wskaźnik obsługi zadłużenia*</b>	<b>5,12%</b>	<b>5,82%</b>	<b>3,32%</b>	<b>5,61%</b>
<b>Limit obsługi zadłużenia*</b>	<b>11,75%</b>	<b>8,55%</b>	<b>7,73%</b>	<b>7,21%</b>
<b>Wskaźnik poziomu zadłużenia</b> (relacja zadłużenia do dochodów ogółem)	<b>28,54%</b>	<b>26,20%</b>	<b>31,94%</b>	<b>36,40%</b>

\* Wskaźnik/limit obsługi zadłużenia obliczony zg. z art. 243 ustawy o finansach publicznych z 2009 r. z uwzgl. ustawowych wyłączeń

### II.3. Istotne czynniki ryzyka i zagrożenia

Na etapie planowania budżetu i przygotowywania Wieloletniej Prognozy Finansowej identyfikowane są ryzyka, które mogą wpłynąć negatywnie na przyjęte wartości. Do najważniejszych zidentyfikowanych ryzyk finansowych Miasta należy zaliczyć:

- ryzyko gorszej od oczekiwanej sytuacji makroekonomicznej, mogące wpłynąć na zmniejszenie dochodów, przede wszystkim bezpośrednio związanych z koniunkturą gospodarczą, tj. z udziałów w podatkach dochodowych od osób fizycznych i prawnych oraz podatku od czynności cywilnoprawnych, mających duży, tj. 40% udział w dochodach Miasta,
- ryzyko nieotrzymania lub uzyskania z opóźnieniem funduszy z UE przeznaczonych na współfinansowanie zadań inwestycyjnych w ramach projektów unijnych,
- ryzyko stopy procentowej, mogące wpłynąć na zwiększenie obciążeń budżetu wydatkami związanymi z obsługą zadłużenia,
- ryzyko wzrostu kosztu pozyskiwania kapitału na krajowym i zagranicznych rynkach finansowych, mogące wpłynąć na zwiększenie obciążeń budżetu wydatkami związanymi z obsługą zadłużenia,
- ryzyko długotrwałego spadku wartości PLN, mogące skutkować konsekwencjami opisanymi w poprzednim punkcie oraz zarówno w krótkim, jaki i w długim okresie ewentualnym zwiększeniem kosztów prowadzonych inwestycji,

- ryzyko zmiany przepisów prawnych, mogące wpłynąć na ograniczenie dochodów jednostek samorządu terytorialnego lub nałożenie na j.s.t. dodatkowych zadań bez adekwatnego zwiększenia dochodów,
- ryzyko wystąpienia katastrof naturalnych, mogących wpłynąć na zwiększenie wydatków związanych z koniecznością przedsięwzięcia nadzwyczajnych działań oraz z bezpośrednimi skutkami oddziaływania zdarzeń o charakterze katastroficznym.

Należy zaznaczyć, że ryzyka mogą jednocześnie oznaczać szanse, na przykład pogorszenie się sytuacji gospodarczej może oznaczać wzrost konkurencji i tym samym spadek kosztów realizacji inwestycji.

Polityka budżetowa Miasta nakierowana jest na ograniczanie ewentualnych negatywnych konsekwencji materializacji zidentyfikowanych ryzyk. W tym celu długoletnie prognozy budżetowe opracowywane są dla scenariusza centralnego, pesymistycznego i optymistycznego. Ograniczanie następstw ryzyk na poziomie bieżącym odbywa się poprzez ustawicznie prowadzony monitoring procesów zachodzących w samej organizacji, jak i w otoczeniu zewnętrznym. Nadzorem objęte są w szczególności bieżąca realizacja budżetu oraz zjawiska zachodzące w gospodarce i zmiany prawa mające wpływ na dochody i wydatki Miasta. W przypadku dużego prawdopodobieństwa zagrożenia realizacji budżetu uruchamiane są plany dostosowawcze budżetu do zmienionej sytuacji, wpisujące się w opracowywane na tę okoliczność warianty długookresowego rozwoju sytuacji finansowej Miasta. Ryzyko przekroczenia ustawowych norm ostrożnościowych w zakresie długu ograniczane jest do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiedni dobór instrumentów dłużnych zakładający dywersyfikację portfela długu.

Stopień zabezpieczenia Miasta przed ryzykiem w latach 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

**TAB. 8. STOPIEŃ ZABEZPIECZENIA M.ST. WARSZAWY PRZED RYZYKIEM W LATACH 2016 – 2018**

Ryzyka	Stopień realizacji *	Sposób realizacji	Miara	Wartość		
				2016	2017	2018**
Ryzyko refinansowania	Zadawalający	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Optymalna struktura zadłużenia w ramach mix financing, co oznacza dywersyfikację ryzyka źródeł finansowania i terminów spłat;</li> <li>• Docelowa struktura zadłużenia:                             <ul style="list-style-type: none"> <li>a) zróżnicowanie portfela długu, zawierającego obligacje i kredyty,</li> <li>b) wydłużanie średniego terminu zapadalności długu wyznaczonego wskaźnikiem ATM;</li> </ul> </li> <li>• Średnia zapadalność długu maleje (w 2016 i 2017 r. nie zaciągnięto żadnych długoterminowych zobowiązań);</li> <li>• Do 2016 r. zadłużenie z tyt. emisji obligacji w ogólnym zadłużeniu rosnęło. W 2017 r. wartość ta spadła, gdyż w październiku 2017 r. nastąpił wykup obligacji Miasta (wartość emisji 300 mln zł);</li> <li>• Zadłużenie z tyt. kredytów i pożyczek w ogólnym zadłużeniu w roku 2017 nieznacznie wzrosło;</li> <li>• Uzyskanie bezpiecznego poziomu</li> </ul>	Średnia zapadalność długu (w latach)			
			- kraj	3,6	3,0	2,5
			- zagranica	9,3	8,7	8,4
			- razem	7,1	6,6	6,4
			Zadłużenie z tyt. emisji obligacji	38,7%	37,1%	35,0%
Zadłużenie z tyt. kredytów i pożyczek	61,3%	62,9%	65,0%			
Wskaźnik spłaty zadłużenia (w latach)	4,3	3,3	6,8			
Ryzyko kursowe	Wysoki	<ul style="list-style-type: none"> <li>• W strukturze rynkowej preferencja dotyczy zaciągania zobowiązań w walucie polskiej, zadłużanie w walucie obcej ograniczone i stosowane tylko w sytuacjach uzasadnionych;</li> <li>• Udział zobowiązań w walutach obcych, wg stanu na 31 grudnia 2017 r., wynosił zaledwie 0,05%;</li> </ul>	zadłużenie w walucie krajowej	99,90%	99,95%	100,0%
			zadłużenie w walucie obcej	0,10%	0,05%	0,00%
Ryzyko stopy procentowej	Wysoki	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Jednym z celów polityki długu m.st. Warszawy zrealizowanym w latach 2016-2017 oraz planowanym na lata 2018-2022 jest osiągnięcie wskaźników porównywalnych ze wskaźnikami ryzyka Skarbu Państwa (dla porównania duration obligacji i ATR długu Skarbu Państwa wynosi odpowiednio 3,5 i 3,8 w IV kw. 2017 r.);</li> <li>• W strukturze oprocentowania preferencja dla zaciągania zobowiązań na stałą stopę, utrzymanie minimum 50% posiadanego zadłużenia opartego na stałej stopie procentowej;</li> <li>• Poprzez rosnącą skalę instrumentów o oprocentowaniu stałym systematycznie ograniczanie ryzyka stopy procentowej.</li> </ul>	ATR długu (w latach)	6,5	6,0	5,7
			Duration wyemitowanych obligacji (w latach)	3,3	2,8	2,4
			Zadłużenie o oprocentowaniu stałym	70,8%	72,0%	73,1%
			Zadłużenie o oprocentowaniu zmiennym	29,2%	28,0%	26,9%



Raport roczny emitenta za 2017 rok

Ryzyko płynności	Wysoki	Głównymi instrumentami zarządzania ryzykiem płynności były:	Limit w rachunku bieżącym (mln zł)	500	500	300								
		<ul style="list-style-type: none"> <li>zagwarantowanie wysokiego poziomu kredytu w rachunku bieżącym, zabezpieczony limit w rachunku bieżącym obsługującego banku – 500 - 300 mln zł.;</li> </ul>	Zadłużenie w instytucjach krajowych	38,9%	37,1%	35,0%								
		<ul style="list-style-type: none"> <li>Lokowanie środków na oprocentowanych lokatach bankowych w walucie PLN w bankach z którymi Miasto ma podpisaną umowę;</li> <li>Mix financing – utrzymywanie dostępu do środków z rynku krajowego i zagranicznego;</li> </ul>	Zadłużenie w instytucjach zagranicznych	61,1%	62,9%	65,0%								
Ryzyko kredytowe	Wysoki	<ul style="list-style-type: none"> <li>Funkcjonuje system limitów lokat dla poszczególnych banków, z którymi Miasto ma podpisane umowy;</li> <li>Określone są także limity koncentracji dla banków;</li> </ul>												
Ryzyko operacyjne	Wysoki	<ul style="list-style-type: none"> <li>Zarządzanie długiem skupione w jednej jednostce organizacyjnej UM;</li> <li>Odpowiednia infrastruktura techniczna do zawierania transakcji rynkowych;</li> <li>Bezpieczeństwo informacji związanych z zarządzaniem długiem;</li> <li>Ryzyko operacyjne będzie stopniowo ograniczane poprzez stosowanie procedur i monitoring – biuletyny informacyjne o długu i zadłużeniu pośrednim;</li> </ul>												
Rozkład kosztów obsługi długu w czasie	Wysoki	<ul style="list-style-type: none"> <li>Stała dbałość o równomierny rozkład płatności w czasie, umożliwiający przestrzeganie limitu z art. 243 ustawy o finansach publicznych;</li> <li>Utrzymywanie średniego ważonego oprocentowania zadłużenia zbliżonego do szacowanego oprocentowania długu Skarbu Państwa:</li> </ul> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th></th> <th>2016</th> <th>2017</th> <th>2018</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Średnie oprocentowanie zadłużenia Warszawy</td> <td>4,03%</td> <td>4,03%</td> <td>3,99%**</td> </tr> </tbody> </table>						2016	2017	2018	Średnie oprocentowanie zadłużenia Warszawy	4,03%	4,03%	3,99%**
	2016	2017	2018											
Średnie oprocentowanie zadłużenia Warszawy	4,03%	4,03%	3,99%**											
*) Skala stopnia zabezpieczenia ryzyka: wysoki, zadowalający, umiarkowany, niski.														
**) Plan na 2018 r. wg danych budżetu i WPF 2018-2045 uchwalonych 14 grudnia 2017 r.														

## OCENY RATINGOWE

### III. RATING MIĘDZYNARODOWY

Agencja Moody's w dniu 20 grudnia 2017 roku utrzymała perspektywę ratingu kredytowego Polski wyznaczonego w skali międzynarodowej jako

#### **A2 z perspektywą stabilną.**

To najwyższa możliwa zagraniczna ocena wiarygodności kredytowej jednostki samorządu terytorialnego w Polsce, równa ocenie ratingowej kraju.

Kluczowe przesłanki dla nadania przez agencję Moody's ratingu obejmują m.in.:

- umiarkowany poziom zadłużenia,
- duże rezerwy gotówkowe
- odpowiednią płynność finansową
- wysoką zdolność do samofinansowania

**Pełna analiza potencjału kredytowego Warszawy dostępna jest po zalogowaniu się na stronie agencji ratingowej [www.moodys.com](http://www.moodys.com).**

Agencja Fitch Ratings w dniu 15 czerwca 2018 roku potwierdziła nadany po raz pierwszy 22 grudnia 2017 roku międzynarodowy długoterminowy rating Warszawy dla zadłużenia w walucie krajowej na poziomie

#### **A- z perspektywą stabilną.**

**Pełna analiza potencjału kredytowego Warszawy dostępna jest po zalogowaniu się na stronie agencji ratingowej <http://www.fitchpolska.com.pl>.**

### IV. RATING KRAJOWY

Międzynarodowa agencja ratingowa Fitch Ratings w dniu 15 czerwca 2018 roku potwierdziła krajowy długoterminowy rating miasta stołecznego Warszawy nadany 18 maja 2009 roku. Fitch Ratings potwierdził jednocześnie długoterminowy rating krajowy dla programu emisji obligacji do kwoty 4 mld zł oraz wszystkich emisji dokonanych przez Miasto w ramach tego programu.

#### **AAA(pol) z perspektywą stabilną**

Potwierdzenie ratingów odzwierciedla niezmienny pogląd Fitch, że w średnim okresie Warszawa utrzyma dobre wyniki operacyjne oraz bezpieczne wskaźniki długu, pomimo presji na wzrost wydatków operacyjnych. Ratingi biorą również pod uwagę wysoki poziom gotówki, który zabezpiecza obsługę zadłużenia oraz bogatą i zróżnicowaną gospodarkę lokalną z mocną bazą podatkową. Ratingi uwzględniają także oczekiwany wzrost zobowiązań bezpośrednich i pośrednich Miasta związanych z nowymi inwestycjami.

**Pełna analiza potencjału kredytowego Warszawy dostępna jest po zalogowaniu się na stronie agencji ratingowej <http://www.fitchpolska.com.pl>.**

## **V. SPRAWOZDANIE FINANSOWE**

### **V.1. Sprawozdanie finansowe m.st. Warszawy za 2017 rok wraz z opinią biegłego rewidenta**

Sprawozdanie finansowe Miasta stołecznego Warszawy za 2017 rok wraz z opinią biegłego rewidenta zostało opublikowane na stronie Biuletynu Informacji Publicznej w zakładce „Budżet i polityka finansowa m.st. Warszawy - Sprawozdania finansowe m.st. Warszawy”.

### **V.2. Raport niezależnego biegłego rewidenta z badania sprawozdania finansowego za okres od 01.01.2017 roku do 31.12.2017 roku**

Raport z badania sprawozdania finansowego Miasta stołecznego Warszawy za okres od 01.01.2017 roku do 31.12.2017 roku został opublikowany na stronie Biuletynu Informacji Publicznej w zakładce „Budżet i polityka finansowa m.st. Warszawy - Sprawozdania finansowe m.st. Warszawy”.

### **V.3. Skonsolidowany bilans m.st. Warszawy**

Zgodnie z art. 33 ust.1, art 34, ust. 1, pkt 3, lit. c ustawy o finansach publicznych (Dz.U.2017.2077 j.t. z późn.zm.) gospodarka środkami publicznymi jest jawna. Bilanse skonsolidowane m.st. Warszawy publikowane są niezwłocznie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej w zakładce „Budżet i polityka finansowa m.st. Warszawy – Bilans skonsolidowany”.

## **VI. SPRAWOZDANIE Z WYKONANIA BUDŻETU**

### **VI.1. Sprawozdanie z wykonania budżetu m.st. Warszawy za rok 2017**

Zgodnie z art. 37 ust. 1 ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz.U. nr 157 poz. 1240) sprawozdanie z wykonania budżetu m.st. Warszawy zostało opublikowane na stronie Biuletynu Informacji Publicznej miasta stołecznego Warszawy pod adresem:

[http://bip.warszawa.pl/Menu\\_predmiotowe/budzet\\_polityka\\_f finansowa/wykonanie\\_budzetu/default.htm](http://bip.warszawa.pl/Menu_predmiotowe/budzet_polityka_f finansowa/wykonanie_budzetu/default.htm)

### **VI.2. Uchwała Składu Orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej w Warszawie w sprawie wydania opinii o przedłożonym sprawozdaniu z wykonania budżetu za 2017 rok**

Uchwała Nr Wa.194.2018 Składu Orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej w Warszawie z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie wydania opinii o przedłożonym przez Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy sprawozdaniu z wykonania budżetu za 2017 rok została opublikowana na stronie Biuletynu Informacji Publicznej w zakładce „Budżet i polityka finansowa m.st. Warszawy - Wykonanie budżetu”.